

Justiitsministeerium
Suur-Ameerika 1
10122 Tallinn

Teie 16.07.2020 nr 8-1/4462

Meie 24.08.2020 nr 4/196

Arvamuse esitamine teavitaja kaitse seaduse eelnõu VTK kohta

Lugupeetud Raivo Aeg!

Eesti Kaubandus-Tööstuskoda (Kaubanduskoda) tänab Justiitsministeeriumit võimaluse eest avaldada arvamust teavitaja kaitse seaduse eelnõu väljatöötamiskavatsuse (VTK) kohta.

Direktiiv liidu õiguse rikkumisest teavitavate isikute kaitse kohta (edaspidi direktiiv) on vastu võetud ja see tuleb Eestil üle võtta. Kaubanduskoda on jätkuvalt seisukohal, et (esitasime 13.06.2018 kaubanduskoja arvamuse direktiivi kohta) direktiiviga saavutatav ei kaalu üle ettevõtjatele ning riigile tõusvat halduskoormust. Samuti on direktiivis käsitletud rikkumistest teatamine võimalik juba kehtiva õiguse kohaselt ning ülereguleerimise ning kohustuste seadmisega võidakse tekitada soovitud hoopis vastupidine reaktsioon ja mõju.

Järgnevalt toob Kaubanduskoda välja oma tähelepanekud VTKs toodud reguleerimist vajavate teemade kohta.

VTK-s on esmalt püstitatud küsimus, kas asjaomane regulatsioon peaks sisalduma eriseadustes või tuleks luua uus ühtne horisontaalne õigusakt. Juhul kui selline regulatsioon on vajalik ja on piisavalt mahukas, pooldab Kaubanduskoda VTKs toodud ettepanekut luua uus horisontaalne õigusakt. See võimaldaks rikkumisest teavitajate ühtlasemat regulatsiooni ning oleks seejuures ka arusaadavam kaitset vajavatele isikutele.

Eraõiguslike ettevõtete asutusesisesed kanalid

Direktiiviga nähakse ette era- ja avaliku sektori juriidilistele isikutele kohustus luua asutusesisesed teavitamiskanaliid koos teavitamise menetlusprotseduuriga. Direktiivi kohaselt peavad ettevõtted, kus on 50 või rohkem töötajat, looma asutusesisesed kanalid, mille kaudu on võimalik teatada rikkumistest. Ettevõtete siseste kanalite loomine rikkumistest teatamiseks tõstab ettevõtete halduskoormust. Samuti tuleb teha täiendavaid kulutusi, et võimaldada tuleb luua teavitamiskanal, mis võimaldab turvaliselt, konfidentsiaalselt ning vajadusel ka anonüümselt rikkumisest teada anda. Lisaks kaasnevad kulud kohustusega määrata töötaja/töötajad, kes tegeleksid laekunud

ESTONIAN CHAMBER OF COMMERCE AND INDUSTRY / ЭСТОИИСКАЯ ТОРГОВО - ПРОМЫШЛЕННАЯ ПАЛАТА
TOOM-KOOLI 17, 10130 TALLINN / REG NO 80004733 / TEL: +372 604 0060 / KODA@KODA.EE / WWW.KODA.EE / WWW.ENTERPRISE-EUROPE.EE

EESTI KAUBANDUS-TÖÖSTUSKODA ON SUURIM ETTEVÕTJAJD ESINDAV ORGANISATSIOON EESTIS, Kuhu kuulub ligi 3400 ettevõtet, kellest enamik on väikese- ja keskmise suurusega. KAUBANDUSKOJA LIIKMED ANNAVAD ÜLE 40 PROTSENDI EESTI ETTEVÕTETE KÄIBEST, LIGI 40 PROTSENDI PUHASKASUMIST JA TASUVAD ÜLE 40 PROTSENDI RIIKLIKEST MAKSUDEST. KAUBANDUSKODA ESINDAB JA KAITSEB KÕIGI ETTEVÕTJATE ÜHISHUVE NING ON MITTERIIKLIK JA APOLIITILINE ORGANISATSIOON.

rikkumisteavituste lahendamiseks. Samuti nõuab see ettevõtelt konfidentsiaalsust tagava tehnilise lahenduse kasutuselevõtmist.

Kaubanduskoda toetab VTK-s toodud ettepanekut, et seaduse jõustumisel on vaja välja töötada riigipoolsed juhised ja muud abimaterjalid ning korraldada koolitusi. Ehkki teavitamiskanali loomine ja menetlusprotseduuride väljatöötamine on iga ettevõtte enda otsustada, oleks selline Justiitsministeeriumi panus teavitamise ja juhiste andmisel väga oluline. Kaubanduskoja hinnangul on väga oluline teavitustegevusele enam tähelepanu pöörata ning ettevõtjatega nendes küsimustes konsulteerida juba enne seaduse jõustumist.

Pädevad asutusevälised kanalid

Riik peab looma pädevad asutusevälised kanalid, kuhu oleks võimalik teatada rikkumisest. Asutusevälist kanalit saab kasutada, kui isikul on arvata, et rikkumisest teatamine läbi asutusesisese kanali võib ohustada menetlust või muul sarnasel põhjusel.

Direktiiv näeb ette määrata asutuseväliste teavituste vastuvõtmiseks ja menetlemiseks pädev asutus, mis on sõltumatu ning eraldiseisev. Direktiivis ei täpsustata, milline asutus peab seda funktsiooni täitma ning kas selliseid asutusi peab olema üks või rohkem. VTK-s on välja toodud, et Eestis oleks mõistlik luua asutusevälised teavituskanalid erinevate valdkondlike asutuste juurde. Kaubanduskoja hinnangul on mõistlik kasutada juba toimivaid järelevalvemehhanisme võimalikult suures ulatuses. Ebamõistlik oleks täiesti uute mehhanismide loomine, sest nende tõhusaks rakendamiseks on vajalik lisaks ressurssidele tagada ka, et nende usaldatavus oleks kõrge.

Rikkumisest teavitaja kaitsmise tingimused

Direktiivi artikli 6 kohaselt on rikkumisest teavitavatel isikutel õigus saada direktiivi alusel kaitset tingimused, et: a) neil on põhjendatult alust arvata, et rikkumise kohta esitatud teave vastas teavitamise ajal tõele ja kuulus käesoleva direktiivi kohaldamisalasse; ning b) nad teavitasid rikkumisest kas asutusesiselselt, asutuseväliselt või avalikustasid teabe üldsusele. Teabe üldsusele avalikustamine on üldjuhul lubatud vaid siis, kui eelmised võimalused ei ole tulemust andnud või ei ole muid võimalusi olemas.

VTK järgi on teavitaja konfidentsiaalsuse tagamine olulisim kaitsemeede, mis on eelkõige vajalik selleks, et rikkumisest teada andnud inimest ei hakataks töökohal diskrimineerida. Seaduse jõustumisel on edaspidi keelatud kasutada teavitaja suhtes survemeetmeid, nagu tööalane kiusamine, palga alandamine, vallandamine või sellega ähvardamine. Kehtiv töölepinguseaduse regulatsioon ning eelnevaga seotud õigusaktid annavad piisava ja tõhusa kaitse töötajale tööandja eest. Kaubanduskoja hinnangul ei ole mõistlik dubleerida ja/või täpsustada töösuhtega seotud regulatsioone töötaja kaitsest seoses rikkumisest teatamisest.

VTKS on esile tõstetud tööandja tõendamiskoormist. VTK alusel saab kaitse ainult rikkumisest teavitamise korral, mitte juhul, kui inimene oma tööga hakkama ei saa ja on näiteks vallandatud muudel põhjustel. Tööandjal on kohustus tõendada, et vallandamise

põhjus ei olnud rikkumisest teavitamine. Hetkel on keeruline hinnata, milliseid probleeme see tööandjatele võib kaasa tuua. Samas pooldame VTKS toodud tasakaalustavat põhimõtet, et kaitsta nende isikute õigusi, kelle kohta teavitus tehakse, millega nähakse ette vastutus ka pahatahtlike teavituste tegemise eest ehk olukordades, kus rikkumist tegelikult aset ei leidnudki ja teavitaja oli sellest teadlik.

Kaubanduskoda toetab koostöö jätkamist asjaomaste huvirühmadega. Loodame, et Kaubanduskoja märkusi on võimalik sätete muutmisel või täiendamisel arvesse võtta. Vajadusel oleme valmis oma seisukohti täiendavalt selgitama.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/
Mait Palts
Peadirektor

Koostanud: Merike Koppel merike@koda.ee 6040072